

Техничка школа “Иван Сарић”
Суботица

Правилник о поступању установе у
случају сумње или утврђеног
дискриминаторног понашања и
вређања угледа, части или
достојанства личности

(“Сл. Гласник РС”, бр.65/2018)

Забрана дискриминације

Члан 110

- У установи су забрањене дискриминација и дискриминаторско поступање, којим се на непосредан или посредан, отворен или прикривен начин, неоправдано прави разлика или неједнако поступа, односно врши пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства), у односу на лице или групе лица, као и на чланове њихових породица или њима блиска лица на отворен или прикривен начин, а који се заснива на

- раси,
- боји коже,
- прецима,
- држављанству,
- статусу мигранта, односно расељеног лица,
- националној припадности или етничком пореклу,
- језику,
- верским или политичким убеђењима,
- полу,
- родном идентитету,
- сексуалној оријентацији,

- имовном стању,
- социјалном и културном пореклу,
- рођењу,
- генетским особеностима,
- здравственом стању,
- сметњи у развоју и инвалидитету,
- брачном и породичном статусу,
- осуђиваности,
- старосном добу,
- изгледу,
- чланству у политичким, синдикалним и другим организацијама

и другим стварним, односно претпостављеним личним својствима, као и по другим основима утврђеним законом којим се прописује забрана дискриминације.

Забрана понашања које вређа углед, част или достојанство Члан 112

- Забрањено је свако понашање ... којим се вређа углед, част или достојанство.

- Правилник о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности - објављен у Службеном гласнику РС број 65/2018 од 24.08.2018.
- Ступио на снагу 01.09.2018.
- Примењује се од школске 2018/2019. године

- Правилник прописује:
  - Поступање установе када се посумња или утврди дискриминаторно понашање
  - Начин спровођења превентивних и интервентних активности
  - Обавезе и одговорности учесника у образовању

- Извршилац дискриминације
- Дискримисано лице

Насиље и злостављање - сваки облик једанпут учињеног, односно поновљеног вербалног или невербалног понашања које има за последицу стварно или потенцијално угрожавање здравља, развоја и достојанства личности учесника у образовању, запосленог и родитеља.

Насилно понашање није у сваком случају дискриминаторно, али свако дискриминаторно јесте насилно.

Превенција дискриминације, вређања угледа, части и достојанства личности

- Мере и активности које предузима установа
- Стварање сигурног и подстицајног окружења, неговање атмосфере сарадње, уважавања и конструктивне комуникације, развијање позитивног система вредности

- Дужност установе:
  - Обезбеђује услове за сигурно одрастање и развој сваког учесника у образовању
  - Обезбеђује услове за заштиту од свих облика дискриминације и понашања којим се вређа углед, част или достојанство
  - Обезбеђује услове за социјалну реинтеграцију дискримисаног лица и извршиоца дискриминације

Права, обавезе и одговорности лица у превенцији дискриминације и понашања којима се вређа углед, част и достојанство личности

- Запослени су одговорни за своје изјаве и понашања којима се испољава и промовише дискриминаторно понашање, стереотипи, предрасуде и нетолеранција према припадницима мањинских и осетљивих друштвених група, посебно, у случају сметњи у развоју и инвалидитета, здравствених тешкоћа, недовољног познавања српског језика или језика на коме се изводи настава, ризика од напуштања образовања и др.

- Ученици и одрасли обавезни су да:
  - Уважавају и поштују личност и национални, полни, верски, родни, сексуални и друге аспекте идентитета учесника у образовању, родитеља и запослених
  - Поштују правила установе која се односе на забрану дискриминације
  - Учествују у превенцији дискриминације
  - Својим понашањем не подстичу и не помажу вршење дискриминације

Програм превенције дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности

- Одређују се мере и активности превенције дискриминације
- Програм је део Школског програма и Развојног плана, конкретизује се Годишњим планом рада установе
- Утврђује се на основу анализе стања у остваривању равноправности, распрострањености различитих облика нетолеранције и дискриминације, сагледавања потреба за додатном подршком, специфичности установе и резултата самовредновања и вредновања квалитета њеног рада.

Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања

- Анализира стање у остваривању равноправности и једнаких могућности
- Припрема ПРОГРАМ превенције
- Информише учеснике у образовању о активностима и могућностима пружања подршке и помоћи
- Учествује у обукама – за превенцију и поступање у случајевима дискриминаторног понашања
- Предлаже мере за унапређивање превенције
- Укључује родитеље у планирање и спровођење активности за спречавање дискриминаторног понашања
- Процењује ефекте мера и активности
- Сарађује са школском управом Министарства
- Води и чува посебну документацију о случајевима дискриминације

Интервенција

- У установи се интервенише у случајевима дискриминаторног понашања:
  - Расизам
  - Сексизам
  - Хомофобија и трансфобија
  - Ксенофобија
  - Исламофобија
  - Антисемитизам
  - Антициганизам
  - Аблеизам

- Обавеза препознавања дискриминације у установи – директор, запослени и трећа лица
- Обавеза директора за предузимање мера и активности према запосленом, родитељу и трећем лицу као извршиоцу дискриминације и пријављивање надлежним државним органима, органима аутономне покрајине и локалне самоуправе
- У случају дискриминаторног понашања запосленог утврђује се одговорност у дисциплинском поступку

Матрица за процену ризика од дискриминаторног понашања учесника у образовању

- Дискриминаторно понашање се сврстава у један од три нивоа у зависности од:
  1. Узраст учесника у образовању
  2. Интензитет, учесталост и трајање дискриминаторног понашања
  3. Облик и начин дискриминаторног понашања
  4. Последица дискриминаторног понашања

Узраст учесника у образовању – процену тежине облика дискриминације обавља Тим за заштиту

- ПРВИ НИВО – понашање учесника истог или приближног узраста, и млађег према старијем (дете-дете, ученик-ученик, одрасли-одрасли)
- ДРУГИ НИВО - узрасно старији се дискриминаторно понаша према млађем лицу
- ТРЕЋИ НИВО – група се дискриминаторно понаша према лицу или другој групи

Интензитет, трајање и учесталост дискриминаторног понашања

- Поновљена и продужена дискриминација – тежи облик дискриминације
- Тим за заштиту квалификује
- Поновљена дискриминација – више пута поновљено дискриминаторно понашање
- Продужена дискриминација – чињење дискриминаторног понашања у дужем временском периоду према истом лицу или групи

Примери ситуација дискриминаторног понашања

- Излагање подсмеху учесника у образовању по основу његове националности
- Омаловажавање учесника или групе по основу њиховог личног својства
- имитирање хода, говора, изгледа или било какво друго излагање подсмеху учесника у образовању са сметњама у развоју или инвалидитетом;
- ословљавање погрдним називима учесника у образовању или групе, запосленог или родитеља
- изражавање стереотипа и предрасуда о припадницима одређене групе;
- причање увредљивих и понижавајућих шала и вицева о припадницима одређене групе;
- промовисање родних стереотипа у вези са очекивањима, успесима и достигнућима девојчица и дечака;
- певање увредљивих и понижавајућих песама о припадницима одређене групе;
- слање увредљивих и понижавајућих порука одређеном лицу или групи лица путем СМС-а, ММС-а или друштвених мрежа;
- вербално привилеговање припадника већинске групе лица неоправданим и прекомерним похвалама;
- неоправдано вербално умањивање или снижавање доприноса и успеха припадника мањинске групе;
- игнорисање и избегавање контаката са учесником образовања због његовог личног својства;
- одбијање да седи у клупи са другим учесником образовања због његовог личног својства;
- омаловажавање родитеља ученика по основу личног својства.

Тешки облици дискриминације

- Виктимизација
- Сегрегација
- Узнемиравање и понижавајуће поступање учесника у образовању

- Сазнање о дискриминаторном понашању у установи може да се добије:
  - опажањем
  - на основу сумње или информације

Информација може да се добије: непосредно – усмено, у писаном облику, коришћењем дигиталних средстава, поверавањем од самог дискримисаног учесника или посредно – од његовог родитеља, вршњака, запослених, трећих лица као сведока, као и на основу анонимне пријаве.

Поступање установе у случају дискриминаторног понашања учесника у образовању

1. Проверавање добијене информације
2. Заустављање дискриминаторног понашања и смиривање учесника
3. Обавештавање и позивање родитеља
4. Прикупљање релевантних информација и консултације
5. Предузимање мера и активности
6. Праћење ефеката предузетих мера и активности

План заштите од дискриминације

- Сачињава - Тим за заштиту – заједно са одељењским старешином, стручним сарадником, директором и родитељем, по потреби и другим надлежним организацијама и службама
- Сачињава се за све учеснике – дискриминисано лице, извршиоца дискриминације и сведоке
- Садржи – појачан васпитни рад , рад са родитељем, одељењском заједницом, носиоце активности, временску динамику, начине за обезбеђивање поновног укључивања свих учесника у заједницу

- За сваки процењени ниво дискриминације директор установе подноси пријаву надлежним органима, организацијама и службама и обавештава Министарство – надлежну школску управу у року од 24 сата од догађаја

Поступање установе у случају дискриминаторног понашања запосленог према учеснику у образовању

- Сазнање о дискриминаторном понашању запосленог у установи може се добити:
  - опажањем
  - на основу сумње или информације да се дискриминација припрема, догађа или се догодила

Информација може да се добије: непосредно – усмено, у писаном облику, на основу анонимне пријаве, коришћењем дигиталних средстава, поверавањем од самог дискримисаног учесника у образовању или посредно – од његовог родитеља, вршњака, запослених, трећих лица као сведока

Редослед поступања у интервенцији:

1. Заустављање дискриминаторног понашања
2. Смиривање ситуације
3. Обавештавање и позивање родитеља
4. Подношење пријаве директору установе
5. Консултације Тима за заштиту
6. Обавештавање Министарства – надлежне школске управе у року од 24 сата
7. Праћење ефеката предузетих мера

- Евиденцију о случајевима дискриминације води Тим за заштиту
- Тим за заштиту сачињава извештај два пута годишње
- Директор доставља извештај органу управљања, Савету родитеља и Ученичком парламенту два пута годишње

- Извештај обавезно садржи:
  - Анализу ефеката превентивних мера и активности
  - Резултате самовредновања у овој области
  - Број и врсту случајева дискриминације
  - Предузете интервентне мере и активности и њихове ефекте

Акциони план
за реализацију активности
предвиђених Правилником

Активности	Начин реализације	Носиоци реализације	Време реализације
Упознавање чланова Тима за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања са Правилником	Ппт презентација Дискусија Разговор - на састанку Тима	Координатор Тима	Септембар 2018.
Израда акционог плана рада за наредну школску годину и упознавање свих актера	Ппт презентација Дискусија Разговор - на састанку Тима	Координатор Тима	Септембар 2018.
Упознавање запослених са Правилником	На Наставничком већу Ппт презентација Разговор	Чланови Тима	Октобар 2018.
Упознавање ученика са Правилником	На Ученичком парламенту На часовима одељењског старешине Ппт презентација Разговор	Чланови Тима Одељењске старешине	Октобар 2018.

Активности	Начин реализације	Носиоци реализације	Време реализације
Упознавање родитеља са Правилником	На Савету родитеља На родитељским састанцима Ппт презентација Разговор	Чланови Тима Одељењске старешине	Октобар 2018.
Анализа/истраживање стања у циљу процене степена равноправности, једнаких могућности и безбедности	Израда упитника за наставнике, запослене и ученике Анкетирање	Чланови Тима, педагошко-психолошка служба	Новембар – децембар 2018.
Предлагање мера за унапређивање превенције и заштите од дискриминације	На састанку Тима	Чланови Тима	Новембар – децембар 2018.

Активности	Начин реализације	Носиоци реализације	Време реализације
Остваривање сарадње са МУП-ом и Школском управом Министарства	Сарадња	Директор школе, чланови Тима	Новембар – децембар 2018.
Сарадња са Центром за социјални рад у оквиру превенције	Сарадња	Директор школе, чланови Тима	Новембар – децембар 2018.
Организовање ваннаставних активности у оквиру школе	Организовање активности и праћење реализације	Чланови Тима	У току школске године
Предавање стручњака из других институција	Предавање, округли сто	Чланови Тима	У току школске године

Активности	Начин реализације	Носиоци реализације	Време реализације
Учешће у хуманитарним акцијама	Организовање активности	Чланови Тима, Ученички парламент	У току школске године
Умрежавање свих кључних носилаца превенције дискриминације (Савет родитеља, Школски одбор, Ученички парламент, Наставничко веће)	На седницама	Чланови Тима	У току школске године
Израда Програма превенције дискриминаторног понашања	Планирање Дискусија Дефинисање циљева и задатака Закључци	Чланови Тима	Децембар – јануар 2019.

Активности	Начин реализације	Носиоци реализације	Време реализације
Разматрање Програма превенције на Педагошком колегијуму, Наставничком већу, Савету родитеља, Ученичком парламенту	Презентовање Програма Дискусија Анализа Разматрање	Релевантни органи школе	Јануар 2019.
Усвајање Програма превенције на Школском одбору	Усвајање Програма	Школски одбор	Фебруар 2019.
Усвајање анекса Школског програма, Развојног плана, Годишњег плана рада школе	Усвајање	Школски одбор	Фебруар 2019.
Информисање наставника, ученика и родитеља са Програмом превенције	На наставничком већу, Ученичком парламенту, Савету родитеља, родитељским састанцима, часовима одељењског старешине	Чланови Тима	Фебруар 2019.

Хвала на пажњи